

_____ *hokimligi*
maktabgacha va maktab ta'limi
boshqarmasi

_____ *maktabgacha va*
maktab ta'limi bo'limi tasarrufidagi
___-umumiy o'rta ta'lim maktabi
tabiiy fanlar o'qituvchisi

_____ *ning*
20__-20__-o'quv yili 5-sinflar uchun
IV chorak

DARS
ISHLANMALARI

O‘IBDO‘ _____

20__-20__-o‘quv yili 5-sinflar uchun tabiiy fanlardan IV chorak taqvim mavzu rejasi

№	O‘tiladigan mavzular rejasi	Soati	Dars o‘tkazish muddati	Dars o‘tkazilgan sana
1.	Yer sayyorasidagi suv	1		
2.	Yer sayyorasidagi suv	1		
3.	Yer sayyorasidagi suv	1		
4.	Yer sayyorasidagi suv	1		
5.	Atrof-muhitning ifloslanishi	1		
6.	Atrof-muhitning ifloslanishi	1		
7.	BSB-4 (50 ball)	1		
8.	Ifloslanish turlari	1		
9.	Ifloslanish turlari	1		
10.	Ifloslanish turlari	1		
11.	Yerning aylanish orbitasi	1		
12.	Yerning aylanish orbitasi	1		
13.	Sayyoralarning tabiiy va sun‘iy yo‘ldoshlari	1		
14.	Sayyoralarning tabiiy va sun‘iy yo‘ldoshlari	1		
15.	CHSB-4 (40 ball)	1		
16.	Umumlashtiruvchi dars	1		

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Yer sayyorasidagi suv

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga yangi mavzu bo'yicha bilimlar berish, atrof olamda sodir bo'layotgan hodisa va jarayonlar mohiyatini tushunish uchun zarur bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, ilmiy fikrlash va tadqiqot olib borishni o'rgatish, mavzuga bog'liq savol orqali egallagan bilimlarini mustaxkamlash.

b) tarbiyaviy maqsad- vatanparvarlik va tabiatni asrash tuyg'usini tarbiyalash, jamoada ishlash madaniyatini rivojlantirish, tabiatni asrash va ekologik madaniyatni shakllantirish, ilm-fanning muayyan sohalarida faoliyat yurituvchi kasb egalari va ularning faoliyati bilan tashishtirish, axborot texnologiyalaridan foydalanish va tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarning mustaqil fikrlash, kuzatish va tahlil qilish, savol berish va xulosa chiqarish, nutq va fikrni erkin bayon qilish, zamonaviy texnologiyalar va ularning hayotga tatbiqi bilan tanishtirib, fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, aralash, mustahkamlovchi dars.

Dars o'tish metodi: og'zaki (suhbat, savol-javob) aqliy hujum, aralash, interfaol.

Dars jihozi: tabiiy fanlar darsligi, mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, tajriba uchun jihozlar.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Mavzuni o'rganish davomida:

- Yer sayyorasidagi suvning katta qismini sho'r suv tashkil etishini bilib olasiz;
- turli ma'lumot manbalaridan olingan dalillardan foydalanib savollarga javob berasiz;
- ilmiy savol qo'yasiz va unga javob topishga yordam beradigan eng yaxshi tadqiqot metodini tanlaysiz;
- tabiiy fanlarning muayyan sohasida faoliyat yurituvchi kasb egalarini aniqlaysiz va ularning faoliyatini tavsiflaysiz;
- fan va texnologiya yutuqlaridan foydalanishning atrof-muhitga ijobiy ta'sirini muhokama qilasiz.

Suvning tarkibi nimadan iborat?

Tarkibida boshqa qo'shimcha erigan moddalar bo'lmagan suv chuchuk suv deb ataladi. Yer sayyorasidagi suvning katta qismi chuchuk emas. Chunki ko'p moddalar suvda tez eriydi. Shuning

uchun okean suvi sho‘r bo‘ladi. Yomg‘ir suvi ham toza emas. Sababi yomg‘ir yog‘ayotganda havodagi turli zarralar yomg‘ir suvida eriydi. Yerga tushgan yomg‘ir suvi tuproq, tog‘jinslari tarkibidagi minerallarni ham eritadi.

Yer yuzasidagi suvning katta qismi okeanlarda to‘plangan. Okean, dengiz suvlari sho‘r bo‘lib, undan ichimlik suvi, ovqat tayyorlash, obodonlashtirish va sug‘orish maqsadlarida foydalanmaymiz. Bu ishlar uchun chuchuk suv zarur. Suvning tabiatda aylanishi Yerdagi chuchuk suv miqdorining doimiyligini ta‘minlaydi. Lekin sayyoramiz aholisi sonining ortishi chuchuk suv tanqisligini keltiribchiqardi. Okean va dengizlardagi sho‘r suvni chuchuk suvga aylantirish - chuchuk suv tanqisligini hal etish yo‘llaridan biri. Buning uchun sho‘r suv tuz va boshqa moddalardan tozalanadi. Bujarayon chuchuksuvol/sh deb ataladi. Bunday texnologiyadan juda ko‘p mamlakatlar foydalanmoqda. Chuchuksuv olishda sho‘r suvdan ajratib olingan tuz bilan bog‘liq keyingi jarayonlarni aniqlang.

Qanday qilib suv isrofining oldini olishimiz mumkin?

Dehqonlarga ekin yetishtirish uchun chuchuk suv zarur. Ba‘zi dehqonlardalalarni sug‘orishda yomg‘ir suvidan foydalanadi. Yomg‘ir suvi yetarli bo‘lmaganda data va bog‘lar sun‘iy usulda sug‘oriladi. Bu jarayon irrigatsiya deb ataladi. Ushbu rasmda ko‘rsatilganidek ko‘pgina dalalarda tomchilatib sug‘orish tizimi qo‘llanadi. Biroq ba‘zi sug‘orish tizimlaridan foydalanganda suv isrof bo‘ladi, chunki ayrim ekinlarni ko‘p sug‘orish talab etilmaydi.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi.

O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchiliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

Yomg‘ir suvi tozadek ko‘rinsa-da, uning tarkibida turli erigan moddalar bo‘ladi.

O‘IBDO‘: _____
(imzo) (sana)

Sana:				
Sinf:				

Mavzu: Yer sayyorasidagi suv

Darsning maqsadi:

a) ta'limiy maqsad- o'quvchilarga yangi mavzu bo'yicha bilimlar berish, atrof olamda sodir bo'layotgan hodisa va jarayonlar mohiyatini tushunish uchun zarur bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, ilmiy fikrlash va tadqiqot olib borishni o'rgatish, mavzuga bog'liq savol orqali egallagan bilimlarini mustaxkamlash.

b) tarbiyaviy maqsad- vatanparvarlik va tabiatni asrash tuyg'usini tarbiyalash, jamoada ishlash madaniyatini rivojlantirish, tabiatni asrash va ekologik madaniyatni shakllantirish, ilm-fanning muayyan sohalarida faoliyat yurituvchi kasb egalari va ularning faoliyati bilan tashishtirish, axborot texnologiyalaridan foydalanish va tadqiqotchilik ko'nikmalarini rivojlantirish.

d) rivojlantiruvchi maqsad- o'quvchilarning mustaqil fikrlash, kuzatish va tahlil qilish, savol berish va xulosa chiqarish, nutq va fikrni erkin bayon qilish, zamonaviy texnologiyalar va ularning hayotga tatbiqi bilan tanishtirib, fikrlash ko'nikmalarini rivojlantirish.

Dars turi: yangi bilim beruvchi, aralash, mustahkamlovchi dars.

Dars o'tish metodi: og'zaki (suhbat, savol-javob) aqliy hujum, aralash, interfaol.

Dars jihozi: tabiiy fanlar darsligi, mavzuga oid rasm, ko'rgazmalar va tarqatma materiallar, o'quv qurollari, elektron materiallar, tajriba uchun jihozlar.

Nazorat: o'quvchilarning darsda faolligi kuzatilib, hisobga olib boriladi.

Darsning borishi:

№	Bo'limlar	Vahti
1	Tashkiliy qism	3 daqiqa
2	O'tgan mavzuni mustahkamlash	5 daqiqa
3	Yangi mavzu bayoni	15 daqiqa
4	Yangi mavzuni mustahkamlash	10 daqiqa
5	O'quvchilarni rag'batlantirish. Darsni yakunlash.	10 daqiqa
6	Uyga vazifa	2 daqiqa
Jami		45 daqiqa

I. Tashkiliy qism: salomlashish, navbatchi axboroti, sinf va o'quvchilarning darsga tayyorgarligi tekshiriladi, o'quvchilar ehtiyojlari aniqlanadi.

II. O'tilgan mavzuni mustahkamlash. o'tilgan mavzu yuzasidan savol-javob o'tkazish, uy vazifasini bajarilishini ko'zdan kechirish.

III. Yangi mavzu bayoni:

Quyidagi topshiriqni bajarish orqali ushbu muammoga yechim toping.

Guruhda ishleng.

1. Irrigatsiya mavzusiga oid tadqiq etiladigan ilmiy savol qo'ying. Ushbu savolga javob topishga imkon beradigan eng yaxshi tadqiqot metodini tanlang.

2. Dalalarni suvni isrof qilmasdan sug'orish tizimini taklif eting.

3. Ushbu sug'orish tizimini devoriy gazetada ifodalang. Devoriy gazeta tayyorlash jarayonida quyidagilarni e'tiborga oling:

a) Bu sug'orish tizimi qanday ishlaydi?

b) Uni tatbiq etish (o'rnatish) va undan foydalanish osonmi?

4. Devoriy gazetangizni boshqa guruhlar bilan muhokama qiling.

Suv bilan bog'liq muammolarni o'rganuvchi olimlar gidrologlar deb ataladi. Odatda ular suv sifati, sarfi, miqdori va ta'minotini yaxshilash yo'llarini topish maqsadida ilm-fan va texnologiya yutuqlaridan foydalanadilar. Masalan, gidrologlar suv havzalarini aniqlash, toza suv ishlab chiqarish va qurg'oqchil hududlarni suv bilan ta'minlashning yangi usullarini topadilar.

IV. Yangi mavzuni mustahkamlash: o‘tilgan mavzu yuzasidan suhbat, savol-javob o‘tkaziladi. O‘tilgan mavzuga oid savol va topshiriqlar yozilgan kartochkalar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajarib, o‘tilgan mavzuni qismlarga bo‘lib gapirishadi, xulosa chiqarishadi, o‘qituvchi tomonidan umumlashtiriladi.

V. Darsni yakunlash: o‘quvchini yutuq va kamchilliklarini muhokama qilish, rag‘batlantirish.

VI. Uyga vazifani e‘lon qilish: yangi mavzuni to‘liq takrorlash va yangi mavzu yuzasidan bilimlarini mustahkamlab kelish.

O‘IBDO‘: _____
(imzo) (sana)

veb-saytimiz: Zokirjon.com

Zokirjon.com. veb-sayiti orqali o'zingiz uchun kerakli hujjatlarni yuklab olishingiz mumkin.

Zokirjon Admin bilan

90-530-68-66, 91-397-77-37 nomerga murojaat qilishingiz, shu nomerdagi telegram orqali bog'lanishingiz nza456 yoki nza445 izlab telegramdan yozishingiz so'raladi.

Telegramda murojaatingizga o'z vaqtida javob beriladi

33 listdan iborat tabiiy fanlardan 5-sinf IV chorak konspektini to'loq holda olish uchun telegramdan yozing.

Telegram kanalimiz:

@Maktablar_uchun_hujjatlar

To'lov uchun: UZCARD *880*9860230104973329*summa#

Plastik egasi Nabiyev Zokirjon

DIQQAT!!!

Sizga bu **OMONAT** qilib beriladi.
To'liq holda olganingizdan so'ng:
Faqat o'zingiz uchun foydalaning.
Hech kimga bermang hattoki eng yaqin insoningizga ham.
Internet orqali veb-saytlarga joylamang.
Kanal va gruppalarga tarqatmang.

**OMONATGA
HIYONAT QILMANG.**

Bizni hizmatdan foydalanib qulay imkoniyatga ega bo'ling!

Bizda maktablar uchun quydagi hujjatlar mavjud.

- 1. 1-11-Sinflar uchun kelajak soati ish reja va konspektlari**
- 2. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan to'garak hujjatlari**
- 3. Sinf rahbar hujjatlari**
- 4. Metodbirlashma hujjatlari**
- 5. Ustama hujjatlari**
- 6. 1-11-Sinflar uchun barcha fanlardan konspektlar va tezislar**
- 7. 1-11-Sinflar uchun Ish rejalar (Taqvim mavzu rejalar)**
- 8. Maktab ish hujjatlari**
- 9. Direktor ish hujjatlari**
- 10. MMIBDO' ish hujjatlari**
- 11.O'IBDO' ish hujjatlari**
- 12.Psixolog hujjatlari**
- 13.Xotin-qizlar qo'mitasi ish hujjatlari**
- 14.Kutubxona mudirasi ish hujjatlari**
- 15.Besh tashabbus hujjatlari**
- 16. Ommalashtirish uchun dars ishlanmalar va ochiq dars ishlanmalar, taqdimotlar, slaydlar**